

**Beretning fra Historiegruppen ved Vejen Miniby's Generalforsamling
mandag 27. marts 2023**

Historiefortælling er fortælling om menneskers liv – personligt -
- og i en sammenhæng med det samfund – de har gennemlevet og lever i.
Det fortæller vi om – når gæster besøger os herude på Knudevejen -
- og andre steder. Det er ikke få – der har aflagt os besøg i det forgangne år.
Og Anne Grete har sagt mange gode lærerige ord ved de lejligheder -
- og skrevet også på hjemmesiden.

Vores hjemmeside – som fortæller om menneskers liv i Vejen og omegn -
- fra jernalderen til i går - fylder nu næsten 7 gigabytes -
- og består af 8.749 mapper - som indeholder 39.295 filer.
De mennesker det handler om - befinder sig et sted -
- og hvor og hvornår er afgørende data i et menneskes liv.
De bor på landet – på gårde – og dem har vi registreret 117 af -
- og de bor i byen – i huse - og der er registreret 160 gader og veje -
- og et utal af huse. I Nørregade alene går husnumrene fra 1 til 108.

Inspireret af historiefortællingerne kan man gå ud og få syn for sagn.
På Torvet i Askov ligger stadig – temmelig upåagtet - et par kværnestene -
- som vikingetids-menneskene brugte til at kværne korn til mel med.
Det medførte ofte småsten i melet og skader på tænderne.
Hvilket man har afsløret i skeletter fra den tid.

Og så lige en perspektivering: -
- I Vejen har et firma for nylig udviklet en solenergi-drevet robot -
- der kan så, luge ud i og høste roer.
Nutidens landmand kan sidde i stuehuset og dirigere sin landbrugsvirksomhed -
- uden slid og slæb af mennesker.

Flittige læsere af hjemmesiden –
- bl. a. nogle tidligere vejensere med stort kendskab til slægtsforskning -
- har igennem årene givet os mange gode oplysninger.
Og lige pludselig bliver nogle navne levendegjorte.
Det være sig en skrædderforretning – hvor søn afløser far -
- og så bliver nogle politibetjente mere synlige i gadebilledet -
- og en meget ivrig indre-missionær begynder at missionere rundt omkring.

I år er 100-året for Troldepringvandets indvielse.
Og Trolde er der stadig og lugter kristenblod og ser glubsk ud.
Og indvielsen finder sted en fredag den trettende ! – juli 1923.
Var det en protest mod og provokation af religion og overtro ?
Hovedtaler ved begivenheden er Jeppe Aakjær -
- og han fortæller - mens springvandet springer - om det vederkvægende vand.
Og bringer Bibelen ind i sammenhængen.
"Den – der er fortrolig med Bibelen – vil vide –
- hvor hyppigt denne gamle stærke Bog – bruger Navnet Kilde og Kildespring."
Og så fortsætter poeten ellers sin lovprisning af vand – og af initiativet i Vejen.

Aakjær – da han endnu hed Jeppe Jensen og var elev på Askov Højskole -
- afbrød engang Ludvig Schrøder – da han stod på talerstolen og foretog: -
"Kan vi ikke blive fri for al den snak om det oldnordiske – om mytologien -
- og i stedet for høre noget om -
- englænderen Darwin's tanker om menneskets oprindelse."
Der var mange dengang – og i dag –
der ikke brød sig om sammenligningen med aber.
Hvad aberne mener om sammenligningen med mennesket vides ikke.
Og faktisk sagde Darwin ikke – at aberne er vores forfædre -
Men han mente - at vi havde en fælles stamfar med aberne.

Og efter afbrydelsen ved foredraget -
- blev Jeppe Jensen kaldt op til en reprimande hos fru Schrøder.

I 1887-88 var der en gruppe elever – og altså bl. a. Jeppe Aakjær -
- der var interesserede i Georg Brandes og det moderne gennembruds litteratur.
Brandes anses for at være inspirator til de værdier -
- der typisk tilskrives de kulturradikale: -
- Religionskritik, kritik af viktorianske seksualmoral, antimilitarisme -
- åbenhed over for andre kulturer end den vestlige - osv.

En af lærerne på Askov Højskole var fysikeren – eller naturvidenskabsmanden -
- det lyder ligesom rigtigere for hans vedkommende - Poul la Cour.
Han kunne forene en personlig gudstro med naturvidenskabens opdagelser.
Og han var initiativtager til opførelsen af en valgmenighedskirke i Askov.

Og den i dag verdensomspændende danske vindmølleindustri -
- blev født ude på Møllevej. Og han var manden - der gjorde det.
Og vi var derude i forbindelse med sommerfesten –
- og det var en meget lærerig oplevelse.
Det siges af og til – temmelig forenklet – at man kom på højskole -
- og hørte om de oldnordiske guder – og hvad de dog kunne.
Og således inspireret vendte man tilbage til landsbyerne -
- og skabte verdens bedste smør – det lurmærkede.
Men der var sandelig også megen praktik.
Poul la Cour satte f. eks. gang i en uddannelse af – landelektrikere.

Og den imponerende husflids- og hjemmeindustri -
- som kvinderne på landet stod for – blev også udviklet på højskolen.
Men den blev slået i stykker – som så meget andet – af industrikulturen.

Og kvindens indsats fra de tidligste tider til i dag -
- kan man læse om under menupunktet Kvindeliv på hjemmesiden.

Tak til fortidens initiativrige kvinder og mænd.
Lad os inspirere af dem.

H.-Aa. Gade